

Asperula odorata (Przytulia wonna, marzanka wonna)

rodzina Rutaceae (Marzanowate)

synonim: Galium odoratum

Występuje w Europie i Azji, na obszarach o klimacie suboceanicznym. Jest dość pospolita na całym niżu. Można ją spotkać w górach, do regla dolnego, zasiedla runo lasów z przewagą buka (w cienistych lasach liściastych).

Roślina o wysokości 15-30 cm wytwarzająca liczne pędy, często tworzy zwarte łany. Posiada cienkie i pełzające kłęczce. Na wyprostowanej, 4-kanciastej, wątlej, lśniącej i nagiej łodydze występują ciemnozielone, łopatkowate lub lancetowate liście rozmieszczone w okółkach (po 6-8). Są one siedzące z przylistkami oraz z szorstkimi brzegami - na środku łodygi są największe. Marzanki kwitną od kwietnia do czerwca, tworząc drobne, białe, niepozorne kwiaty. Korona (o średnicy 4-6 mm) składa się z 4 płatków. Kwiaty zebrane są na szczytach łodyg w luźne baldachogrona, kwiatostany są nieliczne i umieszczone na krótkich szypułkach. Jest rośliną owadopylną. Owocem jest kulista rozłupnia z gęstymi haczykowatymi szczecinkami. Po dojrzeniu rozłupnia rozpada się na 2 rozłupki. Roślina objęta częściową ochroną gatunkową.

Rośnie na glebach próchnicznych - roślina ceniolubna. Uprawiana jest jako roślina lecznicza (jest rośliną trującą), oraz użytkowa. Już ponad 1000 lat temu w Niemczech wytwarzano winną nalewkę z marzanki - nazywano ją napojem majowym. Marzanka ma działanie przeciwbakteryjne, rozkurczające, uspokajające i łagodnie moczopędne. Stanowi surowiec do produkcji niektórych leków homeopatycznych. Jest wykorzystywana także jako przyprawa do produktów spożywczych np. ciast, cukierków, napojów, aromatyzowania wódek, win i tytoniu, a także do aromatyzowania kosmetyków. Służy do zwalczania moli i innych szkodników.

Ze względu na zawartość kumaryny marzanka musi być stosowana z umiarem. Większe dawki mogą spowodować bóle głowy i nudności. Obecnie w wielu krajach stosowanie marzanki w przemyśle spożywczym jest niedozwolone - stwierdzono, iż długotrwałe spożywanie takich produktów może prowadzić do uszkodzenia wątroby ze względu na zawartość kumaryny.